

## Писмо и идентитет

(Поводом текста *Натурањем латинице до промене идентитета*)

У дискусијама и полемикама око ћирилице није заправо реч толико о српској двоазбучности колико о две различите концепције националног идентитета који је, по једнима непроменљива, једном заувек дата вредност, а по другима, и по мени, променљива категорија.

Г. Срђан Драганић у свом реаговању на мој текст о двоазбучности, тврди, претпостављам у најбољој намери, да је до Првог светског рата у српском народу постојала само ћирилица. То није спорно, бар кад је реч о употреби ћирилице у писању на српском језику и та чињеница јесте била неспорни део тадашњег српског идентитета. Остаје ипак питање у којој мери је то била ако знамо колика је била стопа писмености код нас у периоду од обнављања српске државности, рецимо од 1830. па до 1914. Питање је почело да се поставља стварањем прве Југославије кад се појављује и латиница, уз ћирилицу. Да ли ће они који данас толико желе да се латиница избаци или чак забрани чак и из приватне комуникације рећи да је тадашња династија свесно желела да расрби Србе? Латиница се тада појавила као нов елемент идентитета кад су неки Срби почели да је користе у одређеним ситуацијама упоредо с ћирилицом. Оног тренутка кад су почели да је користе у приватној комуникацији, дакле без административне принуде, латиница је постала још један од елемената српског идентитета. Некима се то не допада, и то је легитимно, али је то део стварности коју многи, а неки поборници ћирилице као јединог писма тврде да је реч о чак више од 90% грађана, доживљавају као део свог националног идентитета. Српски идентитет није престао да се формира 1918, он се мења од свог настанка, споро и у времену готово неприметно, али се стално мења. Баш као што су и неки други елементи идентитета доживели промене, у култури исхране, облачења, чак и у практиковању религије: зар нису данас иконе сликане у византијском стилу и оне у барокном равноправни елементи српског православног идентитета? Да ли нећемо отићи на славу код пријатеља чији је светитељ насликан реалистично, с просторном перспективом, какве су на пример иконе Св. Николе, Св. Луке и многих других? И ту је реч о два писма, али ликовна.

Србија је на размеђи цивилизација и култура и сасвим је природно да у свом идентитету садржи разнородне елементе. Сасвим разумем оне који имају одређен афективан однос према једном од наша два писма, најчешће више изражен према ћирилици, али немам разумевања за љутиту повику, ароганцију, чак и увредљиве квалификације упућене онима који не желе да се, уз никад оспоравану ћирилицу, одрекну латинице као дела свог идентитета и идентитета своје генерације и то само у оним сегментима комуникације која није службена у смислу важећег Устава.

Да ли смо због наше двоазбучности мање писмени? То је једино стварно оправдано питање с обзиром на функцију писма. Сва остала питања су легитимна, али непродуктивна и непотребно конфронтирају људе који иначе заједно деле стварне животне проблеме који се не могу решавати забраном једног писма нити оспоравањем нечијег националног идентитета због једне вредносно неутралне конвенције као што је писмо.

Владимир Павловић  
преводацац